

Licht in je hart, licht in de stad

Christus Triumfatorkerk, kerstmorgen 24 december 2020

Lezing: Genesis 1: 1-5 en Johannes 1: 1-9 en 14-18

Met medewerking van: Arie Kraaijeveld (orgel en vleugel), Sanneke Henrich (zang en viool), Janita van Nes (zang via het beeldscherm), Annika Kruithof (zang).

Ouderling: Martine ten Hoopen

Diaken: Glerry Sewdajal

Voor de dienst van 20.45 klinkt er live kerstmuziek vanuit de kerk

KOMEN

- Woord van welkom, uitlopend in: Als ik me stuurloos voel (tekst: Janita van Nes)

Als ik me stuurloos voel
in plaats van kapitein,
een golf me overspoelt
van angst, verlies en pijn,
God, geef mij kracht en blijf dichtbij.

*Uw kracht geeft energie
om steeds weer op te staan
en ook in zware storm
van liefde uit te gaan,
de ruggengraat van ons bestaan.*

Als ik de moed verlies
en vraag: Waar gaat dit heen?
Wie houdt me even vast?
Ik voel me nu alleen,
God, geef mij kracht en blijf dichtbij.

*Uw kracht geeft energie
om medemens te zijn,
met humor, met een traan,
een engel in het klein,
een drager van uw licht te zijn.*

- Aanvangslied: 'Midden in de winternacht' (Lied 486: 1 en 2)
- Moment van stilte
- Groet en bemoediging
- Bemoediging en drempelgebed
- Lied: 'Midden in de winternacht' (Lied 486: 4)

WOORD

- Inleiding: Licht in je hart, licht in de stad
- Een [filmpje](#) over het spoor van licht dat vandaag van de kerk uit ging. Ondertussen wordt lied 598 'Als alles duister is...'
- Gebed voor de kerstnacht
- Lezing uit het Oude Testament Genesis 1: 1-5
- Lied: 'In den beginne was het Woord' (Lied 488, vers 1)
- Lezing uit het Kerstevangelie volgens Johannes: Joh. 1: 1-9 en 14-18
- Lied: 'Wij staan aan een kribbe' (Lied 503 vers 1, 2 en 4)

- Verkondiging
*Op een slagveld klonk een stem
was van ver te horen
zong dat er in Bethlehem
een kindje was geboren*

*in die nacht zo stil en groot
zwegen de kanonnen
die zijn bij het morgenrood
toch opnieuw begonnen*

*Kerstmis lijkt ons keer op keer
vrede te beloven
maar kanonnen dreunen weer
als de lichtjes doven.*

Willem Wilmink schreef dit gedicht over een wonderlijke gebeurtenis. Het speelt in december 1914. In Europa woedt de Eerst Wereldoorlog. Aan een van de frontlinies ergens in Frankrijk liggen Duitse en Engelse soldaten tegenover elkaar in de loopgraven. Het loopt tegen de feestdagen, de temperatuur daalt tot beneden het vriespunt. Het barre winterweer maakt gevechtshandelingen praktisch onmogelijk.

En dan wordt het 24 december, kerstavond. Aan het begin van deze ijskoude, heldere maanverlichte winteravond plaatsen Duitse soldaten in hun loopgraven bovenop de borstwering kleine kerstbomen waarin zij kaarsen laten branden. Overal schijnen kleine lichtjes. Het is een schitterend gezicht. Vanuit beide kampen wordt over en weer geroepen:

*hallo Tommy,
hello Fritz!!*

De Duitsers laten de Engelsen weten dat zij die avond Kerstliederen zullen zingen. Rond half acht komen er aan de Duitse kant massaal soldaten zingend tevoorschijn uit hun loopgraven. Dan klinkt over het slagveld uit honderden mannenkelen: *Stille Nacht, Heilige*

Nacht. Deze kerstzang wordt vanaf de Engelse zijde herkend en beantwoord. Hetzelfde lied in een andere taal. *Silent night, holy night, all is calm, all is bright.*

Naarmate de avond vordert wagen soldaten van beide kanten zich voorzichtig verder in die strook niemandsland daar tussen de loopgraven. Vijanden schudden elkaar de hand, geven elkaar een vuurtje. Er worden kerstgeschenken uitgewisseld: Duitse worsten en sigaren, ingeblikte hutspot en Londense kranten.

De volgende dag, Eerste kerstdag worden alle gesneuvelde soldaten die tussen de linies liggen gezamenlijk begraven. Later die dag wordt her en der volop vrolijk gevoetbald. Het is een wonderlijke verbroedering, dit kerstbestand van 1914. Tot hogeren in rang het welletjes vinden. Soldaten zoeken hun oude loopgraven weer op. Alsof deze hele kerstviering nooit heeft plaats gevonden.

De laatste jaren staat de Eerste wereldoorlog weer meer in de belangstelling. Ook in Nederland. En dan gaat het over *Flanders Fields*. De uitzichtloze loopgravenoorlog, waar tegen grote verliezen soms honderden meters vooruitgang werd geboekt, een terreinwinst die meestal een paar dagen later weer moest worden prijsgegeven. De film 1917 die vorig jaar uitkwam laat dat in alle hevigheid zien.

En dat is wat blijft hangen – de verschrikking. De orders van hoger hand, van de generaals in hun verwarmde tenten of ingevorderde huizen, die over het lot van duizenden jonge dienstplichtige militairen besliste.

Maar er is meer.

Tegen de orders in lieten de militairen op die kerstavond in 1914 zien, dat ze mensen zijn. Broeders ook. Gelijken. Hogere politiek had ze tegenover elkaar gezet, maar op die avond zagen ze dat ze ver van huis waren. Ver weg van ouders, vrouw, kinderen. Eenzaam. En dat herkenden ze in elkaar. En zo traden ze elkaar als broeders tegemoet met *bockworst* en hutspot. En zongen ze elkaar warm: Heilige Nacht, silent night....

De wereld was duister in 1914. En in dat duister scheen op kerstavond 1914 even licht. Licht voor monddood gemaakte soldaten. Hun superieuren hebben het niet gezien. Maar om dat licht draait het in de wereld. Om dat licht draait het nu nog steeds. Ook in deze duistere tijd. Omdat licht draait het met kerst. Dat hadden die soldaten goed begrepen.

Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

Dat licht dus. Licht van God. Licht dat verwijst naar een andere wereld. Licht dat bemoedigd, verwarmt. Het licht waarin je in de ander je naaste herkent. Broeder en zuster.

Over dat licht schrijft Johannes in deze kerstnacht. Johannes opent zijn evangelie met woorden die herinneren aan het scheppingsverhaal. *In den beginne*. Ook in het scheppingsverhaal wordt het duister niet verzwegen: de aarde was tenslotte *woest en leeg*. Maar God stelt paal en perk aan de woeste duisternis. Hij hangt wat lampjes op aan het hemelgewelf om ons van licht te voorzien. Kleine lampjes. Maar de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen. Johannes vertelt over een nieuwe schepping. Over nieuw licht in de nacht. Hier gaat iets nieuws gebeuren dat herinnert aan dat oerverhaal van de God van Israël, die zijn mensen niet ten onder liet gaan in de vloed en de duisternis, maar paal en perk stelde aan alles dat zijn mensen bedreigt. Laat er licht zijn!

Naar dat licht verlangen wij. Naar dat licht zoeken wij ook in onze eigen donkere uren.

Hoe ziet dat licht eruit? Lucas weet het wel. Dat licht is een kind, geboren in een uithoek van een groot en machtig rijk. Kind van een timmerman en zijn jonge vrouw, onderweg, machteloos en

kwetsbaar. Een kind op reis, op de vlucht. Johannes beschrijft het als: het woord is mens geworden. Letterlijk: vlees geworden. Dat woord drukt de beperktheid, kwetsbaarheid en eindigheid van dat mensenkind uit.

Hiermee zijn we onmiddellijk in het hart van het kerstverhaal. Want is dat niet precies wat de engelen bezongen en de herders tot hun verbijstering zagen. Het licht van de wereld, God in ons midden, het blijkt een mensenkind te zijn, kwetsbaar, onveilig en midden in de tijd! Van dit kind wordt beweerd dat het Gods menselijke gezicht onder ons is. Als je wil weten wie God is word je verwezen naar een kind!

God is niet te vinden in de machthebbers van deze aarde, in mensen die met een vingerknip de wereld naar hun hand kunnen zetten, de staatshoofden en de generaals, maar in een kind, een arm kind, geboren in de periferie met herders als kraamvisite.

Blijkbaar wil God alleen zo in ons midden zijn, in het kwetsbare, in het kleine, in wie niet voor zichzelf kan zorgen. Zo komt God dichtbij.

In de kwetsbaarheid van het bestaan.

In een verpleeghuisafdeling afgesloten vanwege corona waar vanavond bewoners en personeel kerstvierden.

Op de IC waar ook vanavond verpleegkundige en artsen vechten voor een leven. Waar je in het licht vaneen kaarsje de ander herkend als naaste.

Bij u thuis in uw woonkamer, waar deze dienst aanstaat en een kaarsje brandt.

Daar is God kwetsbaar aanwezig. In dit evangelie. In deze kerstmuziek. In dat kwetsbare lichtje bij U op tafel.

Iets van Gods aanwezigheid, iets van Gods liefde, iets van het licht dat door het duister niet te grijpen is, brengen wij zo deze stad in. Je houdt je adem in. Bang om het licht te doven. Maar het blijft. En als het dooft dan is er ergens anders weer nieuw licht geschapen. *De kanonnen dreunen weer als de lichtjes doven*- zo eindigt het gedicht van Wilmink. Dan weten we wat onze opdracht is. Het licht niet laten doven.

Het lijkt wel of het duister het licht in haar macht heeft. Als de angst, of de eenzaamheid je overvalt. Het lijkt of het leven zinloos is als je weer thuis zit van school. Je baan op de tocht staat. Je niet naar je familie kunt. Als de oorlog in hoofd voort woedt.

Maar dat is dat is niet zo, zo vertelt het kerstverhaal van Johannes. Steeds weer steekt ergens het licht de kop op. Steeds weer roept er iemand: 'Laat er licht zijn' – en er is licht.

God zet die mensen in het licht. Zingende soldaten. Een ongehuwde moeder. Mensen die een kerstwens uitdelen en met een lichtje de stad in gaan.

Klein en kwetsbaar.

Maar onmiskenbaar. Daar is het leven. Klein en kwetsbaar, maar door God in het licht gezet.

*Op een slagveld klonk een stem
was van ver te horen
zong dat er in Bethlehem
een kindje was geboren*

*in die nacht zo stil en groot
zwegen de kanonnen*

Amen

- Ensemble 'Christ be our light' (Lied 1005)

ANTWOORD

- Gebeden
- Inzameling van de gaven

GAAN

- Lofzang: 'Hoor, de engelen zingen de eer' (Lied 481 vers 1, 2 en 3)
- Zegen